27

VIRO CLARISSIMO

POLYCHRONIO DEMETRIO

THRACI

MEDICINAE BACCALAVREO

SVMMOS IN MEDICINA HONORES

GRATVLATVR

VIRI MAGNIFICI

D. ERNESTI GOTTLOB BOSE

ANAT. ET CHIRVRG. P. P. O.

COLLEGIVM DISPVTATORIVM

INTERPRETE

IVSTO GODOFREDO APELIO

LIPSIENSE

MEDICINAE BACCALAVREO

De Morbis e Sanguine male proportionato oriundis.

LIPSIAE D. XXV. SEPT. MDCCLXXVIII.

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

Ex chylo ſanguinem, ex hoc vero omnes alios viui corporis humores, praeparari conſtat; atque hinc copia ſanguinis partiumque illum conſtituentium mutatis, humores etiam mutar ineceſſe eſt; fieri hinc poteſt, vt praeternaturalis corporis diſpoſitio actiones eius laedens oriatur, quae morbi nomen habet.

Sanguinem vero diuerſis ex partibus, aqua vtpote, aëre, ſalibus, oleo, terraque componi Chymia docet, quarum vel abundantia, vel defectus, ſtatum praeternaturalem producit.

Vitium ſanguinis in copia aeque ac inopia conſiſtere poteſt. Quod ad abundantiam boni humoris, functiones laedentis attinet, plethoram hanc dicunt; notum autem eſt non omnem ſanguinis quantitatem, ad plethoram referendam eſſe, niſi ſit maior quam functiones corporis requirunt ſanitasque patitur.

Fieri vero nequit, vt determinata ſanguinis menſura corpori cuicunque tribuatur, defectus nimirum aut exceſſus aliquot vnciarum, merito nihili aeſtimatur, ac quae in vno corpore ſuperflua videri poſſit, ea in alio forte grandiori, vaſisque maioris luminis praedito, inter vacuitates fere cenſetur.

Status, quo maſſa ſanguinis ipſa vitiata et inquinata eſt, plethorae ſpuriae nomine venit; veteribus plethora alia erat ad vaſa, ad vires itidem alia, priorem obtinere dicunt, dum ſucci mediocris qualitatis, ſupra iuſtam, naturaeque congruentem maſſam, ſine magno tamen incommodo accumulantur; cum poſteriori vero magna coniunxere incommoda.

Ad humani corporis conſeruationem praeter nutritionem quoque requiritur vt, quae ſuperfluae et ad nutritionem inutiles ſint partes, ope excretionum eiiciantur, ne humorum copia forte plus iuſto augeatur. In retentione etenim partium, ex ſanguine eliminandarum, verae plethorae cauſae cernuntur.

Qui corpori ſufficientem motum recuſare ſuſtinent, impediunt ſe et excretiones, efficiuntque, vt ſanguis, quod non

 ſatis

ſatis reſoluitur, et depuratur, neceſſario accumuletur; ii quoque ad plethoram procliues ſunt, qui alimenta bonae notae, nimia in copia ingerunt. Etſi enim ea in ventriculo rectiſſime coquuntur, tantam tamen ſibi praeparant ſanguinis quantitatem, quae in corporis vſum impendi nequeat. Augetur vero imprimis ſanguinis copia, ſi in vaſis lacteis magna ineſt vis contractilis, qua chylus copioſe inſugitur et per ductum thoracicum ad ſanguinem deuehitur.

Ad plethoram inclinant quoque ſanguinei temperamenti homines. Sunt hi animo alacriori, ſomno dediti, remotiores a vehementioribus pathematis, facileque digerunt, in quibus omnibus videre licet rationem, cur in his iuſto maior copia ſanguinis paretur.

Effectus plethorae in corpore humano facile ſunt obuii. Si ſanguinis nimia ſit copia, cor atque arteriae, huic liquori aequabiliter diſtribuendo non ſufficiunt, inde motus humorum tardior, minusque velociter ad organa ſecretoria deferuntur, ſanguinisque ſpiſſus difficilius reſoluitur. Hinc orgasmus ſanguinis, motum inteſtinum augens, dilatatio tandem vaſorum ſeroſorum atque lymphaticorum. Ob hanc expanſionem globuli rubicundi facilius in vaſa maiora ſe inſinuant, nec tam facile ex illis recedere poſſunt accedente imprimis refrigeratione, quoniam fluidum rubicundum craſſius eſt lympha, atque ſero. Surgunt porro inde ſtaſes, inflammationes, febres atque ſpasmi; maiora vaſa tenſa comprimunt adiacentia et cerebrum, ſanguinis circulatio praepeditur, naſcitur hinc capitis dolor, hebetudo ſenſuum, preſſio neruorum, perturbatio itineris neruei fluidi, pronaque via ad apoplexiam et epilepſiam. Et cum fluidum nerueum motum muſcularem plurimum promoueat, illo perturbato, aut minori in copia ſeparato, hic quoque impeditur, vnde ſenſus grauitatis, artuumque ponderis, taediumque ad functiones perficiendas.

Vaſa pulmonalia in plethoricis, nimio ſanguine repleta, praecordiorum anxietates, impeditamque reſpirationem reddunt, diu nimirum in pulmonibus retinetur ſanguis, ac egreſſus e pulmonum veſiculis aëris quoque prohibetur. Haemorrhagiarum

quoque

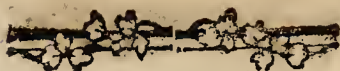
quoque origo ex plethora deriuanda eſt, ex quibus ſubitanea mors accidit, quod vaſa iuſto robore deſtituta, impetui reſiſtere ſatis nequeunt, facile tandem rumpenda.

Exiſtunt quoque accumulationes humorum ſaepius in locis quibusdam praecedente vaſorum debilitate, quae robore humoribus propellendis ſufficiente deſtituta, hos ſpiſſos efficiunt, aegre per minora prorumpentes vaſa. Naſcuntur hinc obſtructiones, ſtagnationes, inflammationes, ſequelae nimirum eiusmodi accumulationis ſeu congeſtionis; aliae quoque praeterea patent ſequelae, ad quas vaſorum diſtenſionem, neruorum compreſſionem, conſtrictionem vaſorum, frigus denique, iure retuleris. Capiti proximae congeſtiones, neruos eorumque fluidum, irritant, vnde facilis paralyſis, vertigo, apoplexia reliquaque profluunt.

Comitantur grauiores morbi vaſorum vacuitatem, quam Κενεαγγείαν dicunt, oritur haec, ex bonae nutritionis defectu, ieiuniis diuturnis, excretionibus nimiis humorum, diaetaeque vitio, etc. vnde menſtruorum reſoluentium defectus ex defectu bonae praeparatae bilis, ſucci pancreatici, gaſtrici. Obſtructis vaſis chyliferis nec chylus generari, nec nouus ſanguis parari poteſt, quo ſic deficiente functiones corporis humani impediantur oportet, male eodem nutrito vigor perit, male elaboratum nerueum fluidum, ſpasmos, aliosque motus inordinatos ciet, humores praeterea redduntur acriores, itaque cacochymia naſcitur, diuerſae ex diuerſis cauſis denominationis.

Aqua commixta lympha et ſero potior ſanguinis pars eſt conſtitutiua. Aluminis inſtar in aqua calida coagulatur, ſponte ſeſe ſeparat ex ſanguine e vena hominis ſani emiſſo; ſerum contra ita non coagulatur, lympha eſt tenuius, cum qua ſemper eſt commixtum. Maior abundantia, vel minor quoque ſtatum praeternaturalem efficit. Inſignior enim partium aquoſarum quantitas, vaſa debilitat, viſcera robore priuat, ſicque atoniam producit, dilatantur praeterea nimis lymphatica et ſeroſa vaſa, quorum vis contractilis perit. Itaque ſerum ſtagnat viſcidum, fiunt congeſtiones, quas tumores oedematoſi, hydrops, anaſarca, deficiens calor, aliaque incommoda excipiunt. Deficiente contra partis aquoſae iuſta quantitate, ſanguinis fluxus retar-

 datur,

datur, humorum circulus impeditur, qui viscidi fiunt atque spissi; patiuntur vasa obstructiones, tumores, congestiones, tandemque calculi, aliaeque concretiones fiunt, quod partes terrestres potissimum nimis cohaerent.

Excedens partium oleosarum quantitas, solidas nostri corporis partes adeo relaxat, vt neque excretiones rite peragi, neque secretiones fieri queant. Praeterea ex eadem causa vasorum oscula clauduntur, obstructiones et inflammationes proveniunt, aquosae partes cum reliquis non exacte commiscentur, et tandem acria, vrentiaque generantur. Profluunt hinc nausea, vomitus, sitisque, indigestio, icterus, tenacitas, aliaque incommoda. A defectu vero oleosarum sanguinis partium, concoctio ciborum impeditur, quod impedimentum in pallorem, frigus atque debilitatem, simulque difficultatem excretionis foecum definit.

Aër cibis admixtus cum iis in ventriculum deducitur, chylo atque sanguini admiscetur, cui elasticitatem et fluiditatem communicat; calore expanditur aër, atque sanguis, vnde humores calore nimio admodum resoluuntur. Vehementiori partium sanguinem constituentium motu, calor oritur. Hic iusto maior a viribus mouentibus pendet, quae cordi, et arteriarum contractioni insunt. Inde motus sanguinis celerior redditur, et calor praeternaturalis ab omni re producitur, quae contractionem cordis et arteriarum iusto maiorem efficit. Producitur vero haec nimia cordis contractio, nimia accessione fluidi neruei ad cor, animi pathematis vehementioribus. Hinc dissipatio partium sanguinis subtiliorum, visciditas, humorum resolutio nimia, locorum errores, vasorumque minimorum obstructiones, inflammationes, orgasmus sanguinis. Calore deficiente non satis resoluuntur humores, se et excretiones impediuntur, cohaesio partium male proportionata redditur, motus progressiuus supprimitur, indigestiones proueniunt sanguisque minus elasticus euadit.

Quod ad salia in corpore nostro attinet; proportione eorum in sanguine laesa, itidem morbus subsequitur. Notum vero est, acida salia temperare calorem, resistere putredini, partes terrestres

restres resoluere, stimulare fibram muscularem, atque ad fortiorem contractionem disponere. Etiam alcalina salia producunt calorem, humores resoluunt, intestino motui putredinoso fauent, humorem viscidum disiungunt, corriguntque acidum. Media quoque salia, in soluendis humoribus, putredini resistendo, stimulando fibras musculares occupantur. Quamobrem ex mala proportione salium profluit omne genus morbosorum effectuum quod cacochymiae vel acrimoniae nomine pathologi complectuntur.

In abundantia vero partium salinarum acidarum, acrimonia acida cernitur, hanc excipiunt pallor faciei et lancinantes dolores. Humores coagulantur, et in minora vasa se insinuare nequeunt, itaque sanguinis circulus perturbatur, profluuntque inflammationes et obstructiones, sudores acidi, exctementa caseosa et viridia, nimius appetitus, saliuae sapor dulcis, alui tormina, erosio lenta, vrina stranguriosa, frigus. Ob defectum etiam salis acidi, partes terrestres difficulter resoluuntur, cohaesio harum partium maior fit, itaque sanguis quoque ad liberiorem circulum ineptior, obstructio vasorum indeque profluens imminutio se et excretionum,

Alcalina acrimonia ex abundantia salium alcalinorum venit, quae per alimenta ex regno animali in sanguinem inferuntur, atque sanguinis vehementiori circulatione aucta, augetur. Vi huius acrimoniae, humores nimis resoluuntur, partium cohaesio minor efficitur; vasis dilatatis motus sanguinis maior fit, imo humores in maius spatium expanduntur. Hinc erosiones cutaneae, foetor cadauer olens vel toto corpore vel quadam parte, sapor instar carnis, sitis inexplebilis, prostratus appetitus, foeces solutae nigrae, cadauerosae, urina acris, crassa et spumescens. Adhaec continua siccitas in secretoriis organis serosis variis, inflammationes faciles, atque ad gangraenam, et sphacelum procliues, sudor fere nullus, atque excretiones impeditae. Quoniam humores deficiente sale alcalino aegre resoluuntur, imminent stagnationes, obstructiones, et inflammationes, acidum abundans non correctum, effectus offert similes iis, qui sunt ex abundante sale acido.

Tandem

Tandem acrimonia muriatica oritur ex nimia quantitate cum cibis ingeſtorum ſalium, eſt ea coniuncta cum nimia humorum reſolutione, ingenti ſiti, ſapore ſalſo, ſiccitate cutis, eroſionibus cutaneis prurientibus, vrina acri putreſcente ſuperficie oleoſa, doloribus rodentibus, deprauata lympha, et ſcorbuto muriatico. Deficiente ſale neutro oritur putredo, nulla reſolutio debita ſit humorum.

Partes terreſtres in ſanguine, poſt deſtillationem remanentes in capite mortuo, quod ſi hae nimium exſuperant, efficiunt ſanguinem ſpiſſiorem, circulationemque eius impeditam, obſtructiones, accumulationes partium terreſtrium; ſicque generantur calculi in veſica fellea, vrinaria, renibus, aliisque locis, tandemque continuata partium terreſtrium accumulatione grauiſſimi inſequuntur morbi. Contra terreſtribus particulis deficientibus, nimia tenuitas humorum exſurgit, ſeri abundantia iuſto maior, fitque cohaeſio minor partium, quae omnia alimenta morborum grauiorum praebent.

AMICE OPTIME bene ſcio haec pauca, quae ex virium mearum tenuitate conſcripſi multum a nouitate abeſſe, itaque hoc ſcriptum tanquam noſtrae aduerſus te amicitiae teſtimonium conſidera. Tibi enim nomine comilitonum, moderante EXC. BOSIO diſputando ſe exercentium, obtentam diligentiae honorum coronam gratulor, collatam in me hanc officii prouinciam tanto aſſumſi libentius, quanto mihi carior ſemper extitiſti. Adſit rebus tuis fauens numen in poſterum quoque, eueniatque tibi fortuna digna. Nos vero etiam abſentes tua amicitia dignare. Vale.

